

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศชาติก็ย่อมทำได้โดยสะดวก รวดเร็ว ได้ผลที่แน่นอน รวดเร็ว (พระบรมราชโองการ. 2546 : 3 ; อ้างอิงจาก กรมสามัญศึกษา. 2546)

การศึกษาเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับสังคมไทยในยุคปัจจุบันและอนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วและตลอดเวลา สังคมสมัยใหม่มีการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีความซับซ้อนมากขึ้น รูปแบบการเรียนรู้ได้เปลี่ยนแปลงไป และความ ต้องการการศึกษาที่หลากหลายของคนในสังคมก็มีมากขึ้น ทำให้คนในสังคมจำเป็นต้องรู้จัก วิเคราะห์กระบวนการการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและ สังคมอย่างต่อเนื่องมิใช่เพียงการเรียนรู้เพื่อสอบให้ได้ประกาศนียบัตรเท่านั้น สถานการณ์ที่ผ่าน มาถึงแม้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ศึกษาได้พัฒนาคุณภาพการศึกษารุดขึ้นในระดับ หนึ่ง แต่กระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้ยังกระจุกกระจายไม่เชื่อมโยงกันอย่างมีเอกภาพมากพอ ในเมื่อสถานการณ์เป็นเช่นนี้จะแก้ปัญหาหรือจะพัฒนาการ ศึกษาโดยยุทธศาสตร์เดิม ๆ ย่อม ไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นได้ นอกเสียจากว่าจะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาใหม่ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2542 : 126)

การปฏิรูปการศึกษา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง รูปแบบ กระบวนการ จัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และระบบสนับสนุนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณ อุปกรณ์เครื่องมือ หรือเทคโนโลยี ที่สำคัญคือเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ให้สอดคล้องกับสังคมใหม่ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2545 : 2)

กระแสการปฏิรูปการศึกษาได้ถูกปูทางมาแล้วตั้งแต่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่แสดงเจตนารมณ์ชัดเจนที่จะหยิบยื่นการศึกษาที่มี คุณภาพไปสู่คนไทยทุกหมู่เหล่าอย่างทั่วถึง มีการระบุดึงสิทธิของประชาชนในการได้รับ การศึกษาขั้นพื้นฐานสิบสองปีที่มีคุณภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ที่สำคัญที่สุดคือรัฐธรรมนูญ ฉบับนี้ยังกำหนดให้มีกฎหมายการศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาการศึกษาไปตามเจตนารมณ์ของ

รัฐธรรมนูญอีกด้วย ซึ่งนำมาสู่กระบวนการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อันเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและการจัดการศึกษาอบรม ตามเจตนารมณ์และหลักการที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 6)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 โดยได้เสนอวิธีคิดและวิธีการจัดการศึกษาที่ท้าทายหลายด้าน จึงเป็นเสมือนกฎหมายปฏิรูปการศึกษา โดยคาดหวังว่า การศึกษาไทยจะนำไปสู่ “ความจริงใจองงามของบุคคลและสังคม” โดยรูปแบบ วิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาทุกระดับที่ครอบคลุม และต่อเนื่องตลอดชีวิต พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปด้านต่าง ๆ ดังนี้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2545 : 4)

1. ปฏิรูประบบการศึกษาให้สอดคล้องซึ่งกันและกันทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็น การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
2. ปฏิรูปการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญแก่หลักสูตร ผู้เรียน เนื้อหาสาระ วิธีการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน
3. ปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งของหน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น และเอกชน โดยเน้นการกระจายอำนาจ
4. ปฏิรูปครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยถือว่าเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง เน้นมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
5. ปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เพื่อระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้เพื่อการจัดการศึกษา จัดสรรทรัพยากรให้ถึงผู้เรียนอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม มีระบบบริหารทรัพยากรที่มีความคล่องตัวอย่างมีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้

ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ก่อให้เกิดกระแสการตื่นตัวครั้งใหญ่ของครูอาจารย์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทั้งหลาย เพราะนับแต่บัดนี้ไปการศึกษาของประเทศจะต้องมีการปฏิรูป ปรับเปลี่ยนโฉมหน้าใหม่ไปสู่การจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรมและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุด เพื่อให้เกิดการพัฒนาลักษณะของคนไทยที่พึงปรารถนา คือ ดี เก่ง และมีความสุข (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. 2544 : 17) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล และยึด “คนเป็นศูนย์กลางการ

พัฒนา” เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยได้บัญญัติ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ และในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ประเทศไทยยังต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนให้มีระบบภูมิคุ้มกัน พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ โดยยังคงบัญญัติ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวม ที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549 : ความนำ)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 31 ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการในการกำกับและดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท และมาตรา 32 กล่าวถึงการจัดระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ให้มีองค์กรหลักที่เป็นคณะบุคคลในรูปสภาหรือในรูปคณะกรรมการ จึงนำไปสู่การตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ขึ้น เพื่อให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546, 2546 : 30 - หมายเหตุ)

หลังจากได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการบริหารกระทรวงศึกษาธิการ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดเป็นเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ก็ได้มีการวางเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนในการดำเนินงานตามนโยบาย “ปญจปฏิรูป” ของกระทรวงศึกษาธิการ คือ 1) ปฏิรูประบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ปฏิรูปการเรียนรู้ 3) ปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา 4) ปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษา 5) ปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ซึ่งจะต้องดำเนินการเพื่อให้เห็นนโยบายดังกล่าวบรรลุเป้าหมาย เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3, 2547 : 8)

จากการรายงานผลการจัดการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่า การบริหารจัดการ โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีข้อจำกัดด้านปัจจัยในการบริหารจัดการ จำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน ครูต้อง

รับภาระในการจัดทำหลักสูตรและแผนการสอน ทำให้จัดการเรียนการสอนไม่ครบตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีปัญหาครูผู้สอนไม่ตรงตามวิชาเอก และขาดงบประมาณในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3. 2549 : 6) ในการจัดการเรียนรู้ ในส่วนคุณภาพผู้เรียน ได้ศึกษารายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (National Test) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 3. 2549 : 12) จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม ได้สัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ ด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ พบว่า ครูยังไม่ประสบผลสำเร็จในการปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน (สุภาวดี กุมภีโร. 2549 : สัมภาษณ์) สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษา พบว่า การกระจายอำนาจมาให้สถานศึกษายังไม่เต็มรูปแบบ ด้านการปฏิรูปทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา พบว่า มีปัญหาการขาดแคลนอาคารเรียน อาคารประกอบ และงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดการศึกษา (วีระ กองบุตร. 2549 : สัมภาษณ์) สัมภาษณ์ครูผู้สอน ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า ข้าราชการครูให้ความสำคัญกับค่าตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ เป็นอันดับแรกและต้องการรับการพัฒนาทางวิชาชีพ (สุภาพรรณ เศรษฐแสงศรี. 2549 : สัมภาษณ์) สัมภาษณ์รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่า ด้านการปฏิรูประบบการศึกษา ยังไม่สามารถจัดให้สอดคล้องซึ่งกันและกันได้ทั้งระบบ คือการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งระบบการติดตามนักเรียนออกกลางคัน ซึ่งยังไม่ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายให้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อัมพร พินะสา. 2549 : สัมภาษณ์)

ปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้บริหาร ครูผู้สอนในสถานศึกษา มีมุมมองหรือความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาแตกต่างกัน อาจประกอบด้วยหลายปัจจัยแต่ความแตกต่างด้านตำแหน่งของผู้ปฏิบัติงานและความแตกต่างด้านขนาดของสถานศึกษาที่จำแนกตามจำนวนนักเรียน อาจเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีสภาพการดำเนินงานแตกต่างกันไปตามบริบท นอกจากนี้ทั้งสองปัจจัยดังกล่าวอาจมีอิทธิพลร่วมกันในการส่งผลทำให้เกิดสภาพความแตกต่างในการดำเนินงานของผู้บริหาร และครูผู้สอนในสถานศึกษาได้ โดยมีงานวิจัยหลายชิ้นที่สนับสนุนข้อสันนิษฐานนี้ เช่น ถวิล พลสาร (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร

และครู อาจารย์ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดินจง
 สดประเสริฐ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องศึกษารดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูป
 การศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ตามทัศนะของ
 บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า ผลการ
 เปรียบเทียบการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม
 สามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มี
 ระดับการดำเนินงานมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
 ระดับ .05 อมราภรณ์ คณิตถการ (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรทาง
 การศึกษาต่อการดำเนินงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 เมื่อพิจารณาตามสถานภาพตำแหน่งพบว่า มีความคิดเห็น
 แตกต่างกัน จิราณัฐ พิสัยพันธุ์ (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติงานตามแนวปฏิรูป
 การศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบ้านดุง จังหวัด
 หนองคาย และเมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียนมีสภาพการดำเนินงานแตกต่างกัน ดังเช่น
 วีระ ภูดี (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงานการปฏิรูป
 การศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร ธงชัย
 ภูมิประเสริฐ (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาความพึงพอใจการปฏิบัติงานตามแนวทางปฏิรูป
 การศึกษา ของครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์
 ดำเนิน พันธ (2549 : บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ตาม
 ทัศนะของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่ทำการสอนช่วงชั้น 1-2 สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 3

จากสภาพการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาของโรงเรียนใน
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคายเขต 3 ซึ่งยังไม่สามารถชี้ชัดว่ามีสภาพการ
 ดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาเป็นเช่นไร เป็นไปตามแนวคิดหลักการที่กำหนดไว้
 หรือไม่ เพราะผลการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน จะส่งผล
 ให้การปฏิรูปการศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ขนาด
 โรงเรียน จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการนำแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาไปสู่การปฏิบัติให้
 บรรลุผล

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษานองคาย เขต 3 จึงสนใจที่จะทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูป

การศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 อย่างจริงจัง เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนา การบริหาร โรงเรียน หรือจัดเป็นสารสนเทศ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องได้นำไปพัฒนาการดำเนินงานในโรงเรียนตามนโยบายของการปฏิรูปการศึกษา อย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนทั้ง โดยรวมและรายด้าน
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ที่มีขนาดต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นในการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3

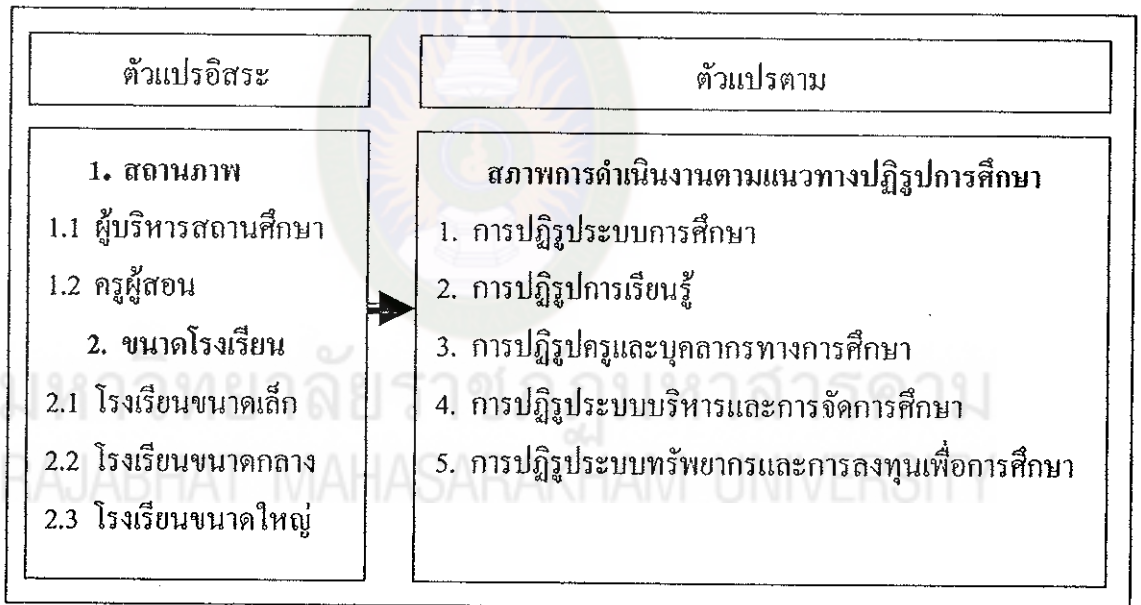
สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนมีทัศนะต่อการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อสภาพการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา นโยบายปฏิรูปของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2545 ซึ่งสรุปสาระสำคัญมาจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ 5 ด้าน ดังนี้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2545 : 3)

1. การปฏิรูประบบการศึกษา
2. การปฏิรูปการเรียนรู้
3. การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา
4. การปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษา
5. การปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 2,187 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 182 คน และครูผู้สอน 2,005

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 446 คน เป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 124 คน เป็นครูผู้สอน 322 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 40)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 สถานภาพ จำแนกเป็น

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ครูผู้สอน

2.1.2 ขนาดโรงเรียน จำแนกเป็น

- 1) โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียน ไม่เกิน 120 คน
- 2) โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียน 121- 500 คน
- 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 501 คนขึ้นไป

(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3. 2549 : 5)

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแนวทาง ปฏิรูปการศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ตามกรอบแนวคิดทั้ง 5 ด้าน ต่อไปนี้

2.2.1 การปฏิรูประบบการศึกษา

2.2.2 การปฏิรูปการเรียนรู้

2.2.3 การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.2.4 การปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษา

2.2.5 การปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการดำเนินงาน หมายถึง ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการปฏิบัติงานหรือการจัดกิจกรรมในขั้นตอนของปัจจัย กระบวนการและผลผลิตการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษา จากการตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ทักษะ หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียน

3. การปฏิรูปการศึกษา หมายถึง การปรับปรุงการดำเนินงาน การปรับเปลี่ยนโครงสร้าง รูปแบบ กระบวนการในการจัดการศึกษา การบริหารการศึกษาและการสนับสนุนด้านต่างๆให้สามารถแก้ไขปัญหาและสอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา 5 ด้านดังนี้

3.1 การปฏิรูประบบการศึกษา หมายถึง การจัดองค์ประกอบโครงสร้างในเรื่องระดับรูปแบบและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ อย่างเสมอภาคและสามารถถ่ายโอนผลการเรียนรู้ได้

3.2 การปฏิรูปการเรียนรู้ หมายถึง การปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ใหม่จากการเอาวิชาเป็นตัวตั้งไปสู่การเอาคนและสถานการณ์จริงเป็นตัวตั้ง

3.3 การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา หมายถึง การปรับระบบการผลิต การพัฒนาการส่งเสริมและยกระดับให้มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับวิชาชีพชั้นสูง

3.4 การปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการศึกษา หมายถึง การแบ่งส่วนงานวิชาการ และกระบวนการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์และจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

3.5 การปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา หมายถึง ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน รวมถึงครุบุคลากร สื่อเทคโนโลยี ที่ดิน อาคาร สถานที่ เวลาที่บุคคลในสังคมสละให้กับการศึกษา

4. โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาทั้งหมด ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3

5. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง จำนวนนักเรียนในสถานศึกษา ตามเกณฑ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 แบ่งออกเป็น 3 ขนาด ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 2549 : 5)

5.1 โรงเรียนขนาดเล็ก คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ไม่เกิน 120 คน

5.2 โรงเรียนขนาดกลาง คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 121- 500 คน

5.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 501 คนขึ้นไป

6. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง

ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ทุกโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3

7. ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียน ในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปวางแผนกำหนดนโยบาย พัฒนา และปรับปรุง การบริหารจัดการตามแนวทางปฏิรูป การศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตาม แนวทางปฏิรูปการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น